

הנדון:

הג'ונגל המתנער

חיים הרצוג ישב מול המצלמה, וסיפר למראייניו. בתמימות מלבבת, שהוא היה רוצה להיבחר לכנסת. היעד היה ברור. פחות ברורה היתה הדרך שבה הוא מתכוון להגיע אל היעד.

למעשה אמר הרצוג: אני מוכן להשתלב בכל רשימה שתציע לי מקום בטוח. אני ממתין להצעות.

הדברים לא נאמרו, כמוכן, בצורה כה בוטה וחד משמעית. הם נאמרו בנועם דיפלומטי, בנוחות גמישות ומעורפלות. אך התוכן היה ברור.

"ויואן" הרצוג הוציא מיכרז.

מי שמעוניין בו ברשימתו, יואיל נא להגיש הצעה. בהצעה יש לפרט את המקום המוצע ברשימה, את שם הרשימה ומחלתה. המועד האחרון: חודש ינואר, כי המועמד צריך להתפטר משירותו הממלכתי לפחות 100 יום לפני יום הבחירות. אין המועמד מתחייב לקבל את ההצעה הטובה ביותר.

יה משהו נחמד בגילוייהלב (הכימעט מוחלט) של הרצוג.

האיש התייחס לעניין כאילו עסקה פוליטית מיסחרית ישרה והוגנת.

יש לו משהו להציע: הפירסום והיוקרה שרכש כנציג ישראל באו"ם, תפקיד שבו אי-אפשר להיכשל (כי כל שישלון הוא תוצאת רישעותם של הגויים) ושבו האהדה בבית מובטחת (כי נציגו באו"ם משול לדויד הצעיר, הר יוצא ללחום בגוליית לעיני העם והעולם כולו). זהו נכס אלקטורלי, וכל רשימה תשמח להתכבד בו.

תמורת נכס זה הוא רוצה לגבות מחיר הוגן: מקום טוב ברשימה מכובדת, שיבטיח מושב בכנסת וכיסא לייד שולחן-הממשלה, כאשר הרשימה תצטרף לקואליציה הבאה.

מי בא בחשבון? כימעט כל אחד, מילבד רק"ח.

המערך טוב מאד, גם בצד רבין וגם בצד פרס. כאיש נעים-הליכות, בעל סיגנון אנגלוארי מתון, יכול הרצוג להשתלב היטב במחנה היוני של רבין. כמי שהיה מקורב לפר"י, הוא יכול גם להשתלב אצל פרס. וכניסו של אבא אבן, הוא יכול להסתדר גם עימו.

הליכוד? אין בעיות. בליכוד יש עכשיו גורם רפי"סטי מוטשטש (משהו הקרוי "לעם"), וגם מיפלגה ליברלית. הרצוג הוא רפי"סטי ליברלי בכל רמ"ח אבריו, והוא יכול למצוא את מקומו גם פה וגם שם.

מיפלגת ידיו? בהחלט כן. מיישיהה ראש אגף מי מודיעין בצה"ל יכול להשתלב בנקל בין כל שאר מי שהיו המאיישים רשימה חדשנית ורעננה זו: מיישיהו ראשי הש"ב, מיישיהו קציני-מישטרה, מיישיהו אלופים בצה"ל, מיישיהו מיישיהו.

אצל אריק? גס"כן טוב. הרצוג היה פרשן צבאי, ובוודאי אמר פעם, באיוששו מקום. כי האלוף אריאל שרון הוא חייל מעולה.

ל"ע? הולך. ליברל נשאר ליברל, ולא חשוב אם עצמאי או בלתי-עצמאי.

רשימה דתית? ויואן הרצוג הוא בנו של רב ראשי, והוא יכול בהחלט להתאים לאסיפה של חובשי-כיפות, סרוגות או ארוגות.

נכון, קשה לראות את הרצוג ברשימה ערי בית, קומוניסטית, פמיניסטית או פנתרותי שחורה. אבל חוץ מאלה — השדה פתוח, וכל האופציות פתוחות.

יתחתי מיקרה זה ארוכות — ולא מפני שאיני מאחל לחיים הרצוג מקום טוב באמצע. להיפך, קשה לתאר ח"כ או שר חביב יותר. אני מפרגן לו.

אבל מיקרה זה מעניין מפני שהוא מדיכף אישינו כמה שהודך עכשיו בשוק.

ברגע שחיות הג'ונגל הפוליטי הריחו את ריח הבחירות המתקרבות, הן נאחו בולמוס קדחתני. האריות הרדומים קמים על רגליהם. הניצים והיונים עטים מן השמיים. השועלים מגמצצים בעיניהם הפיקחות, וכל העכברים עאים מתוריהם.

הג'ונגל התמלא חיים, וכל מי שמסוגל לרוץ, לזוז, לעוף, לחלוף או לשחות — מוכן להשתתף ריח הג'ונגל.

בחברה דמוקרטית, זה טבעי וגם רצוי. כל מי שיש בו מה להציע, שיבוא ויצע.

אבל יש בבחירות '77 משהו מיוחד.

יש אנשים שעסקו בפעילות פוליטית בעבר, ומקומם הטיבעי הוא במערכת הבחירות. יש לוחמים ותיקים, שאינם יכולים להיעדר משהדהקרב. יש אנשים שלא היו אמנם פעילים עד כה, אך שיש להם דעות פוליטיות ו/או סוציאליות ידועות, ברורות פחות או יותר. בא להם

החשק להצטרף לרשימה זו או אחרת, או אף להקים רשימה חדשה — וזה טוב. אפשר אפילו להבין אדם שמעולם לא אמר מילה פוליטית, אך שמתעורר עכשיו, מרים דגל ואומר: מי לדגל זה, אלי! אבל מי שמויחד את הבחירות הפעם, הוא אדם מסוג אחר: מועמד להשכיר.

זהו המועמד בעל-האופציות-הפתוחות. אין לו עקרונות קבועים. הוא מוכן להיענות לכל הצעה, המצע, האידיאולוגיה, הדרך, התוכנית, ההנהגה של הרשימה — אינם חשובים לו.

אלי-א נעמיד פני תמימים. אנחנו יודעים שכימעט כל

חיים הרצוג: מיכרו לכל המיפלגות

פוליטיקאי הוא אופורטוניסט, ושכימעט כל אחד מוכן לעשות כימעט כל דבר למען הקאריירה. זוהי דרכו של המיקצוע, בארץ ובעולם. אבל אופורטוניזם זה הוא, בדרך-כלל, מוטווה, מכוסה ברבריסרבים של מליציות הסודות. הפעם, כך נדמה, חוגג את ניצחונו האופירי מוניזם הטוטאלי, הגלוי, חסרי-הבושה.

יקח, המושי, את מיקרהו של משה זנבר. קראנו השבוע שמושה זנבר פתח להצעות גם הוא. הוא רוצה להיות מועמד של המרכז הליברלי, ונתן את עינו בתפקיד שרי-האיצור.

מרכז ליברלי אינו קיים. יש לפחות ארבע רשימות, התובעות לעצמן את התואר הזה: ידיו ושות', ל"ע, ר"צ והמרכז החופשי. מי שמדבר על מרכז ליברלי, פותח לעצמו את כל האופציות האלה. ואולי גם אופציה ליברלית בליכוד.

אבל יש להניח כי המחווה של זנבר מכוונת גם לעבר המערך. לאמור: אני יכול אצל ההם, אבל אני מוכן לתת לכם אופציה ראשונה.

משה זנבר הוא כל-כולו יציר-כפיו של המימסד. הוא עלה לגדולה באמצעות המערך. במשך זמן רב היה פינחס ספיר פטרונגו. בזכות מיפלגת-העבודה עלה לדרגת נגיד בנק ישראל, עמדת-המפתח מס' 2 או 3 בכלכלה הישראלית. יתר על כן: משה זנבר הפך אחד הסמלים הבולטים ביותר של מיסטר השחיתות והסתאבות, שהצמיח את העליית הפוליטית והכלכלית של המדינה. פרשת דירות השדר שלו היתה אופיינית לכל שיטת-הבאקשישים, שהיא נחלת מעמד-הפרוטקציונרים של המימסד.

והנה בא איש זה, מבוסס ובוטח בעצמו, ומציע את עצמו לשלטון ולאופוזיציה, כמועמד הסביר לתפקיד קברניט המשק.

הוא מוכן להופיע במקום בכיר ברשימת המועמדים של תנועה המתיימרת לייצג את הי יורש, השינוי, הטיהור.

וזה אינה מזדרת להגיב מייד ולדחות את ההצעה בשאט-נפש, אלא מתאפקת ושוחקת. כמי שאומרת: אולי, אפשר, נראה, צריכים לדבר. סימפטים של '77.

יש גם אסף יגור.

יגורי נודע כמפקד אחד הגדודים חסרי-המול של ה-8 באוקטובר, היום השני השחור. הוא נפל בשבי, והיה שם הקצין הישראלי הבכיר.

אני מניח שהוא לחם כמפקד ממוצע, ושאין זו אשמתו שהתקפתו נכשלה ושהוא-עצמו נל" כד. אני גם מניח שהוא התנהג בשבי כראוי. אבל קשה לי להבין מדוע כל זה הופך את יגורי למועמד טיבעי להנהגה הלאומית.

אחרי המילחמה שמעתי את יגורי, באחת ההודמנויות, מציג את עצמו כמי שביא את חורדים בהמוניהם חזרה למולדת. היה נדמה לי שכישורו העיקרי למשימה זו הוא מנה גדושה של שמאלץ ציוני.

יגורי נסע, שוטט בעולם וסייר בקהילות היורדים. הוא חזר ארצה, אבל היורדים נשארו היכן שהיו.

האם כל זה הופך את אסף יגורי לנכס אלקי טורני?

נראה כי הראשים היריבים של מיפלגת-העבודה, שבה היה חבר, לא סברו כך. הם הניחו לו ללכת. משם הגיע יגורי, כך מספרים, אל רשימת ידיו, לא אמרו לו כן, לא אמרו לו לא.

וכך, בדרך האלימינציה, הגיע בסופו של דבר אל המרכז החופשי. הוא הצטרף אליו ברעש גדול, נתן מסיבת עיתונאים, התמנה מזכיר-כללי, חותם עתה על מודעות. יש לו סיכוי סביר להופיע במקום ה-2 או ה-3 ברשימה זו — מקום שהוא ריאלי כמו המקום ה-101 ברשימת המערך.

עוד כמה שג רוח '77.

יכרל, נראה כי יש עתה נתיב קבוע לאופורטוניסט המצוי של '77.

מתעורר לו אדם בכוקר ומרגיש שהוא נכס אלקטורלי. מדוע?

אולי הוא מיישיהה חשוב, אולי סופר מצליח, אולי פרופסור למיקרו-ביולוגיה, השד יודע מדוע כישרון סיפ-רותי או ביולוגי מכשיר אדם להנהגה לאומית, אבל אין להתווכח על הרגשה כזאת של אדם.

אדם הולך לישון בערב כאיש נורמלי בהחלט, ומתעורר בכוקר כמועמד.

בשעת הגילוח או האפיור שואל האישה את עצמו/ה: לא לפנות?

הכחובת הראשונה היא, כמוכן, מיפלגת-העבודה. בי ליבו פנימה יודע המועמד כי היא תרכיב גם את הקור אליציה הבאה.

הולכים למערך, מניחים את הסחורה על הי שולחן, ושואלים מה המחיר המוצע.

אם אין הצעה, או שאינה מספקת, אפשר ללכת לליכוד. זוהי החלטה קשה. קודם כל, לא כל אחד מסוגל לבלוע את האידאולוגיה של הליכוד. וגם מי שיש לו קיבה חזקה — מוחו שואל: האם יש סיכוי לליכוד להיות בקואליציה הבאה? וביכלל, במועדון סגור זה של מעריצי-ביגין, האם יש מקום למישהו חדש?

באין הליכוד, הולכים אל ידיו. ידיו כבר מחלק ביד רחבה את מחצית הכנסת ואת כל הממשלה הבאה. אבל גם אצל ידיו אין מקום ליותר מ-120 מועמדים.

אחרי ידיו אפשר לפנות אל אריק, וכן הלאה וכן הלאה. **ויוא דילורוזה של '77.**

ל זה מלמד הרבה על אוירת הציונית השוררת עתה במדינה.

אבל, כך נדמה לי, הוא מלמד על עוד משהו. אחרי ככלות הכל, גם באווירה הציונית ביותר פשוט אין אדם יכול להציע עצמו, בריבויים, לכמה מיפלגות שמפרידה ביניהן תהום רעיונית. גם לגדול האופורטור ניסטים קשה להציע את עצמו, ברוזמנית, לרשימה קומר ניסטי ולרשימה פאשיסטית, למשל, או לרשימה של יונים ולרשימה של ניצים.

המועמדי-השכיר של '77 יכזר לחזר על פית-חי כל הסופר-מאקטיים, החנויות והכניסות הי פולטיים, מפני שאין הבדל ביניהם.

הוא יודע כי ההבדלים אינם אלא קישוטים חיצוניים, תובעי הטיהור-השינוי יישבו מחר כשותף-יצוער בקואליציה, שבת אחים גם יחד. הסימסום השונות אינן אומרות דבר, אבל להתייחס ברצינות יתרה למצעים, בכל המיפ-לגות, הישנות והחדשות כאחת, יש הכל מכל. ממילא יכול המועמד להצטרף לכל אחת מהן.

המציאות של '77.